

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ ЮРИДИЧНИЙ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ
полковник поліції

Андрій ФОМЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Безпека життєдіяльності та охорона праці

Освітній ступінь: молодший бакалавр
Спеціальність 053 Психологія
Освітня програма «Психологія»
(затверджена наказом ДДУВС від 31.08.2020 № 649)
Статус навчальної дисципліни: обов'язкова
Мова навчання: українська

Безпека життєдіяльності та охорона праці// Програма навчальної дисципліни. – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. – 18 с.

РОЗРОБНИК

Віталій ГРИБАН - професор кафедри фізичного виховання, доктор біологічних наук, професор

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Ольга МИКИТЧИК - кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри водних видів спорту Придніпровської академії фізичної культури і спорту.

Галина ХМЕЛЬ-ДУНАЙ – доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу "Дніпровський гуманітарний університет", кандидат біологічних наук, доцент.

Розглянуто на засіданні кафедри фізичного виховання від 19.05.2020, протокол № 14

Рекомендовано Науково-методичною радою університету
25.08.2020, протокол № 12

Схвалено Вченою радою університету, рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом ____5____ років. «27» серпня 2020, протокол № 12
(до 5 років)

Метою вивчення навчальної дисципліни **“Безпека життєдіяльності та охорона праці”** є набуття знань з основних положень дисциплін Безпека життєдіяльності та охорона праці, формування, вмінь та навичок ефективного застосування здобувачами законодавчо-нормативної бази, здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати ефективні рішення, з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

Складовими мети є:

Забезпечення освітньо-професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних на ринку праці України та її межами фахівців із психології, які володіють системою психологічних знань, базових категорій і понять, здатних застосовувати на практиці фундаментальні знання та компетенції в умовах професійної діяльності та за умов кризових ситуацій (зокрема психологічного супроводу діяльності сектору безпеки та оборони). Підготовка фахівців до практичної діагностико-консультативної діяльності з психології та до подальшого навчання на вищих рівнях освіти..

Компетентності для формування яких використовується дисципліна «Безпека життєдіяльності та охорона праці»:

ЗК1. Здатність і готовність розробляти системи заходів для забезпечення належного освітнього середовища.

ЗК7. Здатність розвивати власну професійну етику.

ЗК8. Реалізація настанов толерантності.

СК9. Здатність до саморозвитку та рефлексії.

Програмні результати:

ПР12. Володіння навичками експертизи навчальної і спеціальної літератури.

ПР13. Уміння здійснювати діагностику індивідуальних особливостей суб'єктів діяльності .

ПР18. Уміння застосовувати ефективні заходи щодо збереження власного здоров'я (психічного і фізичного) й здоров'я соціального оточення.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: «Українська мова за професійним спрямуванням», «Історія та культура України», «Іноземна мова за професійним спрямуванням».

Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. ВСТУП ДО ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ.

Визначення поняття охорони праці та безпеки життєдіяльності. Рівновага в системі "людина - життєве середовище", «людина –машина – середовище» та її компоненти. Безпека абсолютна та відносна. Життєдіяльність - як процес існування та самореалізації індивіда в єдності його життєвих потреб і можливостей. Аксиома про потенційну небезпеку діяльності людини. Предмети, об'єкти та цілі в системі "людина - життєве середовище". Ергономічні принципи безпеки, сумісності людини з технікою та середовищем. Ергономіка та умови праці. Категорії тяжкості праці.

Теоретично безпеку людини, суспільства повинні гарантувати закони держави в різних сферах діяльності: в природній - природоохоронне законодавство, у виробничій та соціальній - адміністративне, господарське, карне та інші розділи права. Саме вони повинні регулювати відношення між людьми в суспільстві, їх відношення до природи, оточуючого середовища. Положення законодавства, будь-якого розділу права є теоретичними основами певного напрямку сучасних наук: фундаментальних (хімічні, біологічні, фізичні, математичні), соціологічних (політика внутрішня, політика зовнішня) та гуманітарних (правознавство, культурологія, мистецтво). Науковий аналіз чинників, що впливають на безпеку кожної окремої людини, всього суспільства складає основу курсу, його теоретичні засади, без яких не може бути практичних умінь, адекватних дій у певній ситуації.

ТЕМА 2. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ . ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ.

Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій.

Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.

Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.

Стандарти в галузі охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП).

МІЖДЕРЖАВНІ стандарти ССБП. Національні стандарти України з охорони праці.

Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.

Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.

ТЕМА 3. ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ ТА ГІГІЄНИ ПРАЦІ. МІКРОКЛІМАТ ВИРОБНИЧИХ ПРИМІЩЕНЬ.

Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Втома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці.

Робоча зона та повітря робочої зони. Мікроклімат робочої зони. Нормування та контроль параметрів мікроклімату. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату.

Склад повітря робочої зони: джерела забруднення повітряного середовища шкідливими речовинами (газами, парою, пилом, димом, мікроорганізмами).

Гранично допустимі концентрації (ГДК) шкідливих речовин. Контроль за станом повітряного середовища на виробництві. Заходи та засоби попередження забруднення повітря робочої зони.

Вентиляція. Види вентиляції. Організація повітрообміну в приміщеннях, повітряний баланс, кратність повітрообміну. Природна вентиляція. Системи штучної (механічної) вентиляції, їх вибір, конструктивне оформлення. Місцева (локальна) механічна вентиляція.

Основні світлотехнічні визначення. Природне, штучне, суміщене освітлення.

ТЕМА 4. ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКА, ЗАХОДИ ТА ЗАСОБИ ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКИ.

Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.

Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Ураження електричним струмом при дотику або наближенні до струмоведучих частин і при дотику до неструмоведучих металевих елементів електроустановок, які опинились під напругою. Напруга кроку та дотику. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом

ТЕМА 5. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухо-небезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон.

Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння.

Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Вивчення питань пожежної безпеки працівниками

ТЕМА 6. ПАТОГЕННА ДІЯ МЕХАНІЧНИХ, ФІЗИЧНИХ, ХІМІЧНИХ ТА БІОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ.

Одним з видів небезпеки є біологічні речовини, до яких відносять макроорганізми (рослини та тварини) і патогенні мікроорганізми, збудники інфекційних захворювань (бактерії, віруси, грибки, рикетсії, спірохети, найпростіші).

Сучасне довкілля - природне, техногенне: промисловість, сільське господарство, побут надзвичайно насичені хімічними речовинами різних класів небезпеки, часто першого та другого. Це ставить проблему розробки виробничих технологій, які б убезпечували людину - працівника

Серед найнебезпечніших факторів навколишнього середовища, що можуть мати патогенний вплив на організм та призводити до розвитку захворювань, є іонізуюче випромінювання. Широке використання променевої енергії для виробничих і наукових потреб, з лікувальними та діагностичними цілями, можливість виникнення аварійних ситуацій зумовлюють потребу глибокого вивчення впливу іонізуючого випромінювання на організм людини. Знання механізмів ушкоджувальної дії іонізуючого випромінювання на молекулярному та клітинному рівнях необхідні для розуміння патогенезу променевої хвороби.

ТЕМА 7. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ. КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА

Небезпека — це негативна властивість матерії, яка проявляється у здатності її завдавати шкоди певним елементам Всесвіту, потенційне джерело шкоди. Якщо мова йде про небезпеку для людини, то це явища, процеси, об'єкти, властивості, здатні за певних умов завдавати шкоди здоров'ю чи життю людини або системам, що забезпечують життєдіяльність людей.

Кожна людина відчуває небезпеку інтуїтивно і розуміє значення її по-своєму. Згідно з висновками експертів ООН, більшість людей пов'язують відчуття небезпеки з буденними проблемами і повсякчасними клопатами, а не ґрунтують його на побоюванні глобальних катастроф чи міжнародних конфліктів. Захист житла, робочого місця, достатку, здоров'я, довкілля — основні проблеми безпечного самопочуття людини. Відчуття небезпеки має також глибоко індивідуальний відтінок, який головним чином залежить від:

- а) рівня соціального і духовного розвитку особистості;
- б) ситуації і суспільного устрою, які позитивно чи негативно впливають на світосприйняття громадянина.

При ідентифікації небезпек необхідно виходити з принципу «все впливає на все», тобто джерелом небезпеки може бути все живе і неживе, а підлягати небезпеці також може все живе і неживе.

Джерелами (носіями) небезпек є:

- природні процеси та явища;
- елементи техногенного середовища;
- людські дії, що приховують у собі загрозу небезпеки.

ТЕМА 8. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРА ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ У НАДЗВИЧАЙНИХ СТАНАХ

Захист населення у надзвичайних ситуаціях. Захисні споруди, основні вимоги безпеки та життєдіяльності. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного природного, соціально-політичного, воєнного характерів. Медичний захист населення. Завчасне інформування та оповіщення населення про загрозу або виникнення НС. Створення і підтримка в постійній готовності систем

спостереження та контролю. Укриття в захисних спорудах. Евакуаційні заходи. Інженерний захист. Радіаційний, хімічний та біологічний захист. Колективні та індивідуальні засоби захисту населення.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр).

З навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» передбачено:

Поточний контроль (ПК)			ЗАЛІК (З)
Аудиторна робота	Самостійна робота	Індивідуальна робота	
≤ 30	≤ 15	≤ 15	
≤ 60			≤ 40
Підсумкова оцінка (П) = ПК+З ≤ 100			

- для денної форми навчання – 90 годин, залік;
- для заочної форми навчання – 90 годин, залік

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання (денна форма)

Поточний контроль (ПК)			ЗАЛІК (З)
Аудиторна робота	Самостійна робота	Індивідуальна робота	
≤ 20	≤ 30	≤ 10	
≤ 60			≤ 40
Підсумкова оцінка (П) = ПК+З ≤ 100			

Загальний рейтинг компетентності студента складається з рейтингів з навчальної роботи (аудиторна, самостійна, індивідуальна) та підсумкового контролю (залік). При цьому максимальний рейтинг з навчальної роботи становить 60, а підсумкового контролю – 40 балів. Загальний рейтинг компетентності студента, таким чином, оцінюють за 100-бальною шкалою. Окремим студентам за активну участь у спортивно-масовій або науковій роботі, за рішенням кафедри, можна нараховувати, у межах 100 балів, додаткові бали, але не більше 20. Якщо студент не зміг отримати мінімальної кількості балів з навчальної роботи (30) або його загальний рейтинг компетентності склав менше 60 балів він вважається таким, що має академічну заборгованість. Рейтинг з навчальної роботи студента складається з аудиторної, самостійної та індивідуальної роботи.

Оцінювання компетентності з аудиторної роботи студента складається з оцінювання рівня теоретичних знань або практичних умінь, яке проводять у рамках

рубіжного контролю з кожної теми, визначеної тематичним планом для відповідного періоду навчання (семестр, навчальний рік).

Наявність оцінок на кожному занятті не може бути обов'язковою вимогою. Проте, викладач може на кожному занятті, у рамках поточного контролю, оцінювати якість виконання студентом завдань. Оцінювання за окремою темою (завданням) проводять за наступною шкалою: «відмінно» - 5 балів, «добре» - 4 бали, «задовільно» - 3 бали, «незадовільно» - 2 бали.

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання (права працівників на охорону праці, пільги і компенсації, охорона праці жінок, неповнолітніх та інвалідів, медичні огляди працівників, санітарно-гігієнічні умови праці електричні травми та чинники від яких яких залежить дія електричного струму на людину, надання першої допомоги при ураженні електричним струмом, засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту, пожежна сигналізація. засоби пожежогасіння. дія термічних, хімічних, механічних та біологічних чинників на організм людини, класифікація та характеристика природних, техногенних та соціально-політичних небезпек), формулювання основних понять та термінів (поняття охорони праці та безпеки життєдіяльності , шкідливі та небезпечні (фактори) умови, гігієна праці та виробнича санітарія, санітарна техніка, категорії тяжкості праці , робоча зона, мікроклімат, електробезпека, пожежна безпека, надзвичайні ситуації; принципи (ергономічні принципи безпеки, принципи державної політики України у галузі охорони праці) , розв'язання практичних завдань (освітлення, вентиляція приміщень, захист від шуму, випромінювань та вібрації), висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні діючих нормативних документів законодавства з охорони праці (закони, конституційні засади охорони праці в Україні. Закон України «Про охорону праці». нормативно-правові акти , стандарти в галузі охорони праці, акти, інструкції), діючих в Україні на теперішній час.
4	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття та навчальні завдання виконані в повному обсязі з деякими неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на теоретичні питання повні, але викладені не чітко, розв'язання практичних завдань здійснено, але без прив'язки до тої чи іншої виробничої системи, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні діючих нормативно-правових актив.
3	Теоретичні питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні (законодавство України, гігієни праці, технічної безпеки) ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер (слабке володіння термінологією, нормативно-правовою базою охорони праці, виробничої санітарії та технікою безпеки), не вдосконалені, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом в основному виконані, деякі види завдань виконані з помилками .
2	Теоретичні питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру (володіння термінологією, нормативно-правовою базою охорони праці, виробничої санітарії та технікою безпеки);, практичні навички та вміння засвоєні недостатньо (не орієнтується в сутності електричного струму, його напруги, сили та опору, не знає засобів гасіння пожежі, як використовувати вогнегасники та інші засоби пожежогасіння); більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.

1	Здобувач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття з охорони праці, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, засобами та заходами, що використовуються для безпеки праці.
0	Відсутність на занятті

Визначається середня оцінка за формулою.

$$\Sigma/N = \mu$$

N – кількість занять з дисципліни в семестрі

Σ – сума оцінок за всі заняття (від 1 до 5)

μ – середня оцінка

μ (середня оцінка)	AP (кількість балів)
5.0 – 4.5	30-25
4.4 – 4.0	24-20
3.9 – 3.5	19-15
3.4 – 3.0	14-10
< 3,0	< 10

Рейтинг компетентності з навчальної роботи студента визначають у кожному семестрі у такому порядку: - розраховують середній бал за семестр (з округленням результату до десятих).

У разі якщо рейтинг компетентності з навчальної роботи становить менше 30 балів, студент не допускається до підсумкового контролю, як такий, що має академічну заборгованість.

Для навчальної дисципліни БЖД та ОП засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: тестові завдання для поточного і підсумкового контролю знань, ситуативні завдання тощо.

Індивідуальна робота полягає: у підготовці студентом презентації за певною темою навчальної програми, визначеною викладачем, яка оцінюється у 1-15 балів. Самостійна робота – написання реферативної тематичної роботи яка оцінюється від 1 до 15 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

У разі виникнення обмежувальних карантинних заходів вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» та складання підсумкових контрольних заходів відбувається дистанційно, з використанням системи «Moodle».

Залік з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» може проводитися у вигляді тестів. Тестові завдання складаються із 40 питань за темами, передбаченими Робочою програмою навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» на навчальний рік із Загальної частини (залік). Кожне тестове питання містить 4 варіанти відповіді, із яких ви повинні обрати одну. По всіх тестових питаннях правильна відповідь – одна. Одна правильна відповідь оцінюється в один бал.

Для успішного складання заліку і отримання позитивної оцінки студенту необхідно набрати мінімальну кількість балів – 20. Максимальна кількість балів за залік – 40.

Право на складання заліку матимуть студенти, які виконали всі завдання, що розміщені у системі «Moodle» та результатами їх оцінювання викладачем у цій же системі отримали не менше 40 балів (сумарно за аудиторну – 10-30 балів, самостійну та індивідуальну роботи – по 10-15 балів).

Підсумковий контроль у студентів групи здійснюватиметься у день, визначений розкладом заліково-екзаменаційної сесії, з 9.00 год. до 17.00 год. Загальна кількість поставлених на вирішення питань – 40 (з тем, які відпрацьовувались протягом семестру).

На тестування відводиться (на залік) 80 хвилин, після чого доступ до тестування буде закрито.

Отримані бали плюсуються до тих, які виставлені викладачем за аудиторну, самостійну та індивідуальну роботи.

Таким, що склав залік, вважається студент, який отримав за свої відповіді не менше 20 балів.

Тим студентам, які за результатами складання заліку не отримали необхідну суму балів, буде надана можливість повторного перескладання. День перескладання визначається деканатом факультету, інформацію про нього повідомить методист.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

_____ **Лариса НАЛИВАЙКО**

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Безпека життєдіяльності та охорона праці

Освітній ступінь: молодший бакалавр Спеціальність: 053 Психологія

на 2020/2021 навчальний рік

Форма навчання ДЕННА **Обсяг** 3,0 **кредити ЄКТС** (90 годин)

Факультет СПОУ

Курс: 1 курс МБ-ПС-021

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Вступ до охорони праці та безпеки життєдіяльності (БЖД)	6	2	2			4
2	Правові та організаційні питання охорони праці. Законодавче забезпечення охорони праці в Україні.	8	2	2			6
3	Основи фізіології та гігієни праці. Мікроклімат виробничих приміщень	14	4	2	2		10
4	Електробезпека. Статична та атмосферна електрика, заходи та засоби захисту	16	6	2	2	2	10
5	Пожежна безпека	14	4	2	2		10
6	Патогенна дія механічних, фізичних, хімічних та біологічних чинників. Техногенна безпека	14	4	2	2		10
7	Надзвичайні ситуації, класифікація та характеристика	10	6	2	2	2	4
8	Організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративно-територіальних одиниць у надзвичайних ситуаціях	8	2	2			6
Разом за семестр		90	30	16	10	4	60
Форма підсумкового контролю		залік					

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фізичного виховання, протокол від «19» травня 2020 № 14.

Завідуюча кафедрою

Ірина СКРИПЧЕНКО

Додаток 2
до Робочої програми навчальної
дисципліни

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ

Освітній ступінь молодший бакалавр

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 053 Психологія

на 2020/2021 навчальний рік

Основні нормативні акти

1. Конституція України
2. Акти міжнародного права
3. Міжнародне законодавство про охорону праці: Конвенції та рекомендації МОП: У 3-х томах / Упоряд. Е.М. Теличко. – К., 1997.
4. Закон України «Про охорону праці».
5. Кодекс законів про працю України.
6. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
7. Кодекс цивільного захисту України
8. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку»
9. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
10. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
11. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
12. Кодекс України про адміністративні правопорушення. – Х.: Одісей, 2007. – 295 с.
13. Кримінальний кодекс України. – Х.: Одісей, 2008. – 264 с.

Підзаконні акти

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 р. № 1232 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
2. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Затверджена Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.

3.НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 08.06.2004 р. № 151.

4.НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.

5.НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.

6.НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.

7.НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.

8.НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

9.НПАОП 0.00-4.33-99 «Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій. Наказ Держнаглядохоронпраці від 17.06.1999 р. № 112.

10.НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.

11.НПАОП 0.00-6.13-05 «Порядок організації державного нагляду за охороною праці та гірничого нагляду в системі Держнаглядохоронпраці України». Наказ Держнаглядохоронпраці від 30.03.2004 р. № 92.

12. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення».

13.ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів.

14.ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.

15.ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.

16.ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації

17.НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65

18.НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.

19.Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі. Наказ МОЗ України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 р. № 263/121.

20. ДНАОП 0.00-1-07-94.Правила будови і безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском.

21.ДНАОП 0-00-1-21-98.Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів.

22.ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».

23. Пожежна безпека. Нормативні акти та інші документи: У 4-х т. – К., 1997.

Підручники та навчальні посібники:

- 1.Гандзюк М.П., Желібо Е.П., Халимовський М.О. Основи охорони праці: Підручник. – К.: Каравела, 2005. – 393 с.
- 2.Грибан В.Г.,Негодченко О.В.Охорона праці в органах внутрішніх справ:Підручник – К.: Центр учбової літератури, 2009.335 с.
- 3.Жидацький В.Ц.Основи охорони праці: Підручник. –Львів –Афіша. 2002. -318 с.
- 4.Москальова В.М. Основи охорони праці: Підручник. – К., 2005
- 5.Основи охорони праці: Підручник / За ред. проф. В.В.Березуцького – Х.: Факт, 2005. – 480 с.
- 6.Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Основа, 2006. – 444 с.
- 7.Бедрій Я.І. Охорона праці: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. - 322 с.
- 8.Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
- 9.Грибан В.Г., Негодченко О.В.Охорона праці: Навчальний посібник,2 - видання – К.: Центр учбової літератури, 2011, .266 с.
- 10.Желібо Є. П., Баранова Н. І., Коваленко В.В. Охорона праці в органах державної податкової служби. Навч. посібник для ВНЗ. Ірпінь. - 2002.
- 11.Катренко Л.А., Пістун І.П. Охорона праці в галузі освіти: Навч. посібник. – Суми: університетська книга, 2001. – 339 с.
- 12.Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
- 13.Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с.

Монографії та інші наукові видання

1. Рожков А.П. Пожежна безпека: Навч. довідник. – К., 1999. – 256 с.

Інші джерела

1. Геврик Є.О., Пешко Н.П. Гігієна праці на виробництві: Навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів. – К.: Ельга Ніка Центр, 2004. – 276 с.
2. Грибан В.Г. Валеологія: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 256 с.
3. Жидацький В.Ц. Охорона праці користувачів комп'ютерів. – Львів: Афіша, 2001. – 176 с.
4. Норми пожежної безпеки України. 2002.
6. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
- 7.Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008 р.
- 8.Петренко В.В. Заходи пожежної безпеки в Україні. – К., 1995.
- 9.Про пожежну безпеку (довідково-інформац. матеріали): На допомогу керівнику, власнику, орендарю. – К., 2002. – 224 с.

Інтернет–ресурси

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)»
6. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фізичного виховання, протокол від «19» травня 2020 № 14.

**Завідуюча кафедрою
фізичного виховання**

Ірина СКРИПЧЕНКО

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ ЮРИДИЧНИЙ

КАФЕДРА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ

Освітній ступінь молодший бакалавр
Спеціальність 053 «Психологія»
Освітня програма – «Психологія»
наказ ДДУВС від 31.08.2020 № 649
Статус дисципліни обов'язкова
Мова навчання українська
у 2020/2021 навчальному році

Плани семінарських (практичних) занять
обговорені та схвалені на засіданні
кафедри фізичного виховання
протокол від 19 травня 2020 р. № 14
Завідувач кафедри фізичного
виховання, доцент
Ірина СКРИПЧЕНКО

Дніпро – 2020

«Безпека життєдіяльності та охорона праці» // Плани семінарських (практичних) занять для денної форми навчання. – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020 - 23 с.

РОЗРОБНИКИ:

Віталій ГРИБАН - професор кафедри фізичного виховання ДДУВС, доктор біологічних наук, професор.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Ольга МИКИТЧИК - кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри водних видів спорту Придніпровської академії фізичної культури і спорту.

Галина ХМЕЛЬ-ДУНАЙ – доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу "Дніпровський гуманітарний університет", кандидат біологічних наук, доцент.

1. Теми практичних (семінарських) занять

ТЕМА 1. ВСТУП ДО ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЕДІЯЛЬНОСТІ

Семінарське заняття № 1-2 год.

План

1. Охорона праці як галузь людської діяльності і як навчальна дисципліна. Предмет, об'єкт, метод дослідження.
2. Економічне та соціальне значення охорони праці.
3. Основні етапи розвитку вчення про охорону праці. Зв'язок охорони праці з іншими науками.
4. Стан охорони праці, виробничого травматизму і професійної захворюваності в Україні. Невиробничий травматизм.
5. Основні принципи державної політики України в галузі охорони праці.
6. Основні поняття в галузі охорони праці.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
предмет, об'єкт, метод дослідження, історія розвитку, стан охорони праці, державна політика, основні поняття галузі охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Завдання для самостійної роботи до теми 1:

Підготувати реферати на тему:

1. Охорона праці як галузь людської діяльності і як навчальна дисципліна. Предмет, об'єкт, метод дослідження.
2. Економічне та соціальне значення охорони праці.
3. Основні етапи розвитку вчення про охорону праці. Зв'язок охорони праці з іншими науками.

Індивідуальні завдання до теми 1:

1. Стан охорони праці, виробничого травматизму і професійної захворюваності в Україні. Невиробничий травматизм.
2. Основні принципи державної політики України в галузі охорони праці.
3. Основні поняття в галузі охорони праці.

ТЕМА 2. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ. ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ.

Семінарське заняття № 2-2 год.

План

1. Гарантії прав на охорону праці, визначених законодавчою базою України.
2. Права працівників при укладанні трудових договорів щодо охорони праці
3. Обов'язки роботодавця (керівника) щодо створення безпечних і нешкідливих умов праці та обов'язки працівника за трудовим договором
4. Наукове обґрунтування тривалості робочого часу на підприємстві, тривалості відпочинку.
5. Право працівників на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці.
6. Особливості охорони праці жінок
7. Особливості охорони праці неповнолітніх
8. Працевлаштування та охорона праці інвалідів.
9. Навчання та інструктажі з питань охорони праці. Стажування, дублювання і допуск працівників до роботи.

Основні поняття: Управління охороною праці, органи державного управління охороною праці, управління охороною праці на підприємстві, комісія, атестація, навчання, інструктажі, державний нагляд, громадський контроль.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття

В практичній діяльності застосовувати нормативи управління охороною праці, знати органи державного управління охороною праці, засоби управління охороною праці на підприємстві: комісія, атестація, навчання, інструктажі, державний нагляд, громадський контроль.

Завдання для самостійної роботи до теми 2:

Підготувати реферати на тему:

1. Гарантії прав на охорону праці, визначені законодавчою базою України. Обов'язки роботодавця, права працівників.
2. Особливості охорони праці жінок, неповнолітніх та інвалідів.

3. Нормативні акти з охорони праці: міжгалузеві, галузеві та окремих об'єктів. Відповідальність за порушення вимог щодо охорони праці.

Індивідуальні завдання до теми 2:

Підготувати презентацію на теми :

1. Державне управління охороною праці. Управління охороною праці на підприємстві.

2. Навчання та інструктажі з питань охорони праці. Стажування, дублювання і допуск працівників до роботи.

3. Професійний добір і його методичне забезпечення.

ТЕМА 3. ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ ТА ГІГІЄНИ ПРАЦІ. МІКРОКЛІМАТ ВИРОБНИЧИХ ПРИМІЩЕНЬ.

Основні поняття: діяльність, праця, монотопія, гіпокінезія, стомлення, робоча зона, шкідливі домішки, ГДК – гранично допустима концентрація.

Практичне заняття 1 - 2 год

План

1. Фізіологічні основи праці. Основні види праці. Енергетичне забезпечення праці.

2. Основні форми праці людини. Працездатність.

3. Енерговитрати на виконання роботи. Задачі ергономіки по зниженню енергозатрат на виконання роботи.

4. Чому у людей виникає стан втоми. Біоритми людини, як вони впливають на працездатність.

5. Які зміни в організмі людини відбуваються під час виконання роботи.

6. Повітря виробничого приміщення. Шкідливі домішки, що можуть мати місце у виробничій зоні.

7. Вентиляція виробничих приміщень (природна, примусова: витяжна, припливна, загальна, місцева).

8. Освітлення виробничих приміщень (природне, штучне, загальне, місцеве, безтіньове). Роль блиску та кольору робочих поверхонь.

9. Мікроклімат виробничого середовища та його значення для здоров'я працівників. Замкнуті цикли виробництва.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття

В практичній діяльності застосовувати нормативи тривалості робочого дня, обідніх перерв. Дотримуватись санітарно-гігієнічних норм та рекомендацій під час роботи та відпочинку. Практично використовувати нормативні параметри освітлення, рівня шуму, тощо при виконанні роботи.

Завдання для самостійної роботи до теми 3:

Підготувати реферати на тему:

1. Фізіологічні основи праці.
2. Основні форми праці людини. Працездатність.
3. Гігієнічні вимоги до виробничих приміщень хімічної промисловості.

Індивідуальні завдання до теми 3:

Підготувати презентації:

1. Хімічні фактори повітряного середовища. Повітря виробничого приміщення.
2. Шкідливі речовини, їх класифікація, заходи і засоби захисту від дії шкідливих речовин.
3. Вентиляція виробничих приміщень.
4. Освітлення виробничих приміщень. Види освітлення, застосування безтіньового освітлення.

ТЕМА 4. ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКА. СТАТИЧНА ТА АТМОСФЕРНА ЕЛЕКТРИКА, ЗАХОДИ ТА ЗАСОБИ ЗАХИСТУ

Основні поняття: електротравма, електроудар, напруга дотику, напруга крану, статична та атмосферна електрика.

Практичне заняття № 2-2 год

План

1. Поняття про електробезпеку. Дія електричного струму на організм людини.
2. Електротравми, види електротравм, причини на виробництві й побуті.
3. Електроудар. Клінічна, біологічна смерть.
4. Класифікація приміщень за рівнем електробезпеки. Заходи і засоби електробезпеки.
5. Природа, характеристика статичної та атмосферної електроенергії. Джерела цих видів енергії.
6. Захисне обладнання та електрозахисті засоби (заземлення, занулення).
7. Що таке напруга дотику, напруга кроку? Як покинути зону дії електроструму?

8. Долікарська допомога при ураженні електрострумом.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття

В практичній діяльності застосовувати нормативи та техніку безпеки при роботі з пристроями, обладнанням з електричним живленням. Володіти практичними навичками першої допомоги при ураженні електричним струмом

Дотримуватись санітарно-гігієнічних норм (вологість) та рекомендацій (справність електромереж) під час роботи та відпочинку.

Завдання для самостійної роботи до теми 4:

Підготувати реферати на тему:

1. Дія електричного струму на організм людини. Основні види уражень при дії електроструму.
2. Електронебезпека. Напруга дотику, напруга крану. Як покинути зону дії електроструму.

Індивідуальні завдання до теми 4:

Підготувати презентації на тему:

1. Захисне обладнання та електрозахисті засоби (переривачі, заземлення, занулення, стабілізація напруги в мережі)
2. Прийоми долікарської допомоги постраждалим при ураженні електричним струмом.

ТЕМА 5. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

Семінарське заняття № 3-2 год

План

1. Основні причини пожеж та їх негативні наслідки. Характеристика горіння.
2. Розвиток пожежі. Класи пожеж.
3. Причини вибухів при пожежах, їхній вплив на наслідки події.
4. Небезпечні і шкідливі фактори, що утворюються при горінні різних матеріалів. Який їхній вплив на організм людей.
5. Евакуація людей з приміщень при пожежі.
6. Організаційні та технічні заходи та засоби порятунку з об'єктів скупчення людей.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: вміти розрізняти процеси горіння, знати

класифікацію матеріалів за показником горючості, прийоми евакуації людей з осередку пожежі, користуватись засобами попередження та гасіння пожеж, володіти поведінкою людей при пожежах, користуватись профілактикою пожеж.

ТЕМА 5. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

Практичне заняття № 3-2 год

План

1. Правила поведінки людей в осередку пожежі. Як покинути місце пожежі.
2. Пожежна профілактика та пожежна безпека людей та об'єктів.
- 3 Протипожежний захист. Характеристика якості горючості різних матеріалів.
- 4.Засоби пожежогасіння. Основні вогнегасні речовини, які застосовують при різних типах займистих речовин.
5. Засоби пожежогасіння : стаціонарні, пересувні, переносні. Підручні засоби.
6. Які правила поведінки людей в зоні пожежі.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття (за потреби – перелік документів, складання яких передбачається програмою): Будова та експлуатація вогнегасників. Шляхи евакуації персоналу. Використання первинних засобів гасіння пожеж. Допомога постраждалим при опіках.

Завдання для самостійної роботи до теми 5:

Підготувати реферати на тему:

1. Основні причини пожеж та їх негативні наслідки. Характеристика горіння.
2. Розвиток пожежі. Класи пожеж. Небезпечні і шкідливі фактори пожежі.
3. Категорії виробництв та приміщень за вибухопожежною та пожежною небезпекою.

Індивідуальні завдання до теми 5:

Підготувати презентації на тему:

1. Пожежна профілактика та пожежна безпека. Система попередження пожеж.
2. Протипожежний захист. Основні вогнегасні речовини, які застосовують при різних типах займистих речовин.
3. Вогнестійкість будівель, споруд та шляхи її підвищення. Евакуація людей з приміщень при пожежі.

4. Засоби пожежогасіння: стаціонарні, переносні, пересувні. Підручні засоби.

ТЕМА 6. ПАТОГЕННА ДІЯ МЕХАНІЧНИХ, ФІЗИЧНИХ, ХІМІЧНИХ ТА БІОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ. ТЕХНОГЕНА БЕЗПЕКА

Семінарське заняття № 4- 2 год.

План

1. Механічні пошкодження, види травм та їх характеристика. Допомога при травмах.
2. Вплив на організм людини шуму, звуків різних діапазонів. Захист від шуму.
3. Вплив на організм людини вібрації. Профзахворювання, що провокуються дією вібрації. Захист від вібрації.
3. Хімічні фактори небезпек, характеристика та вплив на системи організму.
4. Поняття ГДК. Характеристика різних видів отруєнь. Допомога потерпілим при отруєннях.
4. Біологічні фактори небезпек (рослинні, тваринні), їх вплив на організм людей та характеристика дії.
5. Засоби захисту від біологічних отрут, надання допомоги постраждалим.
6. Патогенні організми, що можуть спричинити розлади здоров'я людини або спричинити смерть (гельмінти, простіші паразити, віруси, бактерії).
7. Засоби профілактики від патогенних організмів (створення імунітету).

Основні поняття: стан травм, вид травм, пошкодження, шум, вібрації, електричний струм, радіоактивність, іонізуючі випромінювання, радіоактивні випромінювання, електромагнітне поле, хімічні речовини, отруйні речовини, легкозаймисті рідини, біологічні чинники, дозиметричні прилади, одиниці виміру, психофізіологічні небезпеки, рана, опік, перелом, поріз, обмороження.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: оцінити стан травм, вид травм, пошкодження, шум, вібрації, електричний струм, радіоактивність, іонізуючі випромінювання, радіоактивні випромінювання, електромагнітне поле, хімічні речовини, отруйні речовини, легкозаймисті рідини, біологічні чинники, дозиметричні прилади, одиниці виміру, психофізіологічні небезпеки, вміти оцінити стан постраждалого при пораненні, опіках, переломах, порізах, обмороженнях. Вміти надати постраждалому долікарську допомогу

Завдання для самостійної роботи до теми 6:

Підготувати реферати на тему:

1. Механічні пошкодження організму, види травм та їх характеристика.
2. Вплив електромагнітних полів на стан здоров'я людини.
3. Небезпека різних видів випромінювання (інфрачервоне, ультрафіолетове, іонізуюче) на організм людини. Захист працівників.

Індивідуальні завдання до теми 6:

Підготувати презентації на тему:

1. Хімічні та біологічні фактори небезпек, характеристика дії на організм людини
2. Дія іонізуючого випромінювання на системи організму людини. Променева хвороба.
3. Надання допомоги постраждалим при хімічних та біологічних отруєннях.

ТЕМА 7. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ.

Практичне заняття № 4 - 2 год.

План

1. Природні небезпеки (стихійні лиха). Класифікація, причини, наслідки.
2. Небезпеки техногенного походження. Невідкладні та рятувальні роботи.
3. Соціальні та соціально-політичні небезпеки.
4. Комбіновані небезпеки. Характеристика, причини, наслідки.
5. Соціальні та соціально-політичні небезпеки: профілактична робота серед населення.
6. Надзвичайні ситуації військового походження. Місця для тимчасового перебування населення.
7. Урбанізація та проблеми безпеки життєдіяльності.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття (за потреби –перелік документів, складання яких передбачається програмою): Дослідження надзвичайних ситуацій різними методами. Особливості БЖД у мегаполісах, сільській місцевості тощо.

Завдання для самостійної роботи до теми 7:

Підготувати реферати на тему:

1. Природні небезпеки (стихійні лиха). Класифікація, причини, наслідки.
2. Небезпеки техногенного походження. Попередження аварій та катастроф.
3. Соціальні та соціально-політичні небезпеки.

4. Комбіновані небезпеки. Характеристика, причини, наслідки.
5. Соціальні та соціально-політичні небезпеки: профілактична робота серед населення.
6. Надзвичайні ситуації військового походження. Місця для тимчасового перебування населення.
7. Урбанізація та проблеми безпеки життєдіяльності.

Індивідуальні завдання до теми 7:

Підготувати презентації на тему:

1. Урбанізація та проблеми безпеки життєдіяльності.
2. Скласти алгоритм надання першої допомоги при аварії на радіаційно-небезпечному об'єкті.
3. Скласти алгоритм надання першої допомоги при аварії на хімічно-небезпечному об'єкті.

ТЕМА 8. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРА ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНО- ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ У НАДЗВИЧАЙНИХ СТАНАХ

Семінарське заняття № 5 - 2 год.

План

1. Організаційні, технічні засоби захисту населення у надзвичайних ситуаціях.
2. Організація психологічної, соціальної допомоги населенню у надзвичайних ситуаціях.
3. Захист населення у надзвичайних ситуаціях: організація роботи штабу з аварійно-рятувальних робіт.
4. Послідовність організації дій служб НС на місцях подій.
5. Медичні засоби захисту населення у надзвичайних ситуаціях.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття (за потреби –перелік документів, складання яких передбачається програмою): Дослідження надзвичайних ситуацій різними методами. Особливості БЖД у мегаполісах, сільській місцевості тощо.

Завдання для самостійної роботи до теми 8:

Підготувати реферати на тему:

1. Медична, психологічна допомога населенню в умовах евакуації при надзвичайних ситуаціях.

2. Характеристика укриттів для захисту населення в надзвичайних ситуаціях різного виду загрози.

Індивідуальні завдання до теми 8:

Підготувати презентації на тему:

1. Основні способи захисту населення від надзвичайних ситуацій.
2. Організаційні, технічні засоби захисту населення у надзвичайних ситуаціях.
3. Основні вимоги до обладнання місць перебування людей в умовах надзвичайної ситуації

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ**

Освітній ступінь :молодший бакалавр

053 Психологія
на 2020/2021 навчальний рік

Основні нормативні акти:

1. Конституція України;
2. акти міжнародного права:
 3. Міжнародне законодавство про охорону праці: Конвенції та рекомендації МОП: У 3-х томах / Упоряд. Е.М. Теличко. – К., 1997.
 4. Рішення Ради колективної безпеки Організації Договору про колективну безпеку щодо внесення змін до Положення про Координаційну раду з надзвичайних ситуацій держав-членів Організації Договору про колективну безпеку від 10.12.2010
2. закони:
 - 1.Закон України «Про охорону праці».
 - 2.Кодекс законів про працю України.
 - 3.Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
 4. Кодекс цивільного захисту України
 - 5.Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку»
 - 6.Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
 - 7.Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
 - 8.Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
 9. Кодекс України про адміністративні правопорушення. – Х.: Одісей, 2007. – 295 с.
 - 10.Кримінальний кодекс України. – Х.: Одісей, 2008. – 264 с.
3. Підзаконні акти:
 - 1.Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 р.№ 1232 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
 - 2.Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого

середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Затверджена Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.

3.НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 08.06.2004 р. № 151.

4.НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.

5.НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.

6.НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.

7.НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.

8.НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

9.НПАОП 0.00-4.33-99 «Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій. Наказ Держнаглядохоронпраці від 17.06.1999 р. № 112.

10.НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.

11.НПАОП 0.00-6.13-05 «Порядок організації державного нагляду за охороною праці та гірничого нагляду в системі Держнаглядохоронпраці України». Наказ Держнаглядохоронпраці від 30.03.2004 р. № 92.

12. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення».

13.ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів.

14.ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.

15.ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.

16.ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації

17.НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65

18.НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.

19.Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі. Наказ МОЗ України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 р. № 263/121.

20.ДНАОП 0-00-1-21-98.Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів.

21. ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».

22. Пожежна безпека. Нормативні акти та інші документи: У 4-х т. – К., 1997.

23. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 16 травня 2008 року "Про стан функціонування єдиної державної системи запобігання та реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру": Указ Президента України від 26.06.2008 № 590/2008

24. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 вересня 2007 року "Про стан керівництва у сфері запобігання, реагування та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, природного характеру": Указ Президента України від 06.09.2007 № 825/2007

25. Про заходи щодо підвищення рівня захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: Указ Президента України від 09.02.2001 № 80/2001

26. Про Концепцію захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій: Указ Президента України від 26.03.1999 № 284/99

27. Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2010 № 927

28. Про Положення про медичне забезпечення особового складу органів і підрозділів внутрішніх справ та військовослужбовців внутрішніх військ МВС України при виконанні оперативно-службових завдань за умов виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також під час охорони громадського порядку в умовах масових заворушень та проведенні масових заходів: Наказ МВС України від 04.11.2003 № 1296

29. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). - Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. - 125 с.

30. ДНАОП 0.00-8.01-93 "Перелік посад посадових осіб, які зобов'язані проходити попередню і періодичну перевірку знань з питань охорони праці": Затв. наказом Держнаглядохоронпраці від 11 жовтня 1993 р., № 94.

31. РБН 356-91. "Положення про радіаційний контроль на об'єктах будівництва та підприємствах будіндустрії і будматеріалів України". – Київ, 1991.

32. Типове положення про спеціальне навчання, інструктаж та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України: Затв. наказом МВС України від 17 листопада 1994 р., № 6.2.

Підручники:

1. Гандзюк М.П., Желібо Е.П., Халимовський М.О. Основи охорони праці: Підручник. – К.: Каравела, 2005. – 393 с.

- 2.Грибан В.Г.,Негодченко О.В. Охорона праці в органах внутрішніх справ: Підручник – К.: Центр учбової літератури, 2009.335 с.
- 3.Жидецький В.Ц. Основи охорони праці: Підручник. –Львів –Афіша. 2002. -318 с.
- 4.Москальова В.М. Основи охорони праці: Підручник. – К., 2005
- 5.Основи охорони праці: Підручник / За ред. проф. В.В. Березуцького – Х.: Факт, 2005. – 480 с.
- 6.Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Основа, 2006. – 444 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

- 1.Бедрій Я.І. Охорона праці: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. - 322 с.
- 2.Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
- 3.Грибан В.Г.,Негодченко О.В. Охорона праці: Навчальний посібник,2 - видання – К.: Центр учбової літератури, 2011, .266 с.
- 4.Желібо Є. П., Баранова Н. І., Коваленко В.В. Охорона праці в органах державної податкової служби. Навч. посібник для ВНЗ. Ірпінь. - 2002.
- 5.Катренко Л.А., Пістун І.П. Охорона праці в галузі освіти: Навч. посібник. – Суми: університетська книга, 2001. – 339 с.
6. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
- 6.Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с.
7. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Науменко - К.: , 2004. – 328с.
8. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П. Желібо, і В.М. Пічі. – Львів: Піча Ю.В., К.: "Каравела", Львів: "Новий Світ., 2002. – 328 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Беликов А.С. Теоретическое и практическое обоснование эффективного применения огнезащитных покрытий для снижения горючести материалов и повышения огнестойкости строительных конструкций. Днепропетровск, ПГАСиИ, 2000.- 196 с.
2. Заплатинський В., Матис Й. Безопасность в эру глобализации. Монография. – ЦУЛ, 2010.- 142.

Інші джерела:

1. *Геврик Є.О., Пешко Н.П.* Гігієна праці на виробництві: Навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів. – К.: Ельга Ніка Центр, 2004. – 276 с.
2. *Грибан В.Г.* Валеологія: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 256 с.
3. *Жидецький В.Ц.* Охорона праці користувачів комп'ютерів. – Львів: Афіша, 2001. – 176 с.
4. *Норми пожежної безпеки України.* 2002.
5. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
6. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008 р.
7. Про пожежну безпеку (довідково-інформац. матеріали): На допомогу керівнику, власнику, орендарю. – К., 2002. – 224 с.

Інтернет-ресурси:

- 1.<http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
- 2.<http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
- 3.<http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
- 4.<http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ:

1. Формування системи безпеки життєдіяльності Конституцією України.
2. Оцінка самовідновлювального потенціалу атмосфери.
3. Фотосинтез та його вплив на забезпечення людства продуктами харчування.
4. Умови створення парникового ефекту Землі.
5. Вплив людини на водні ресурси.
6. Вплив електрики на організм людини.
7. Аналіз системи державного управління безпекою життєдіяльності
8. Характеристика бактеріологічних засобів та профілактичних заходів.
9. Основні напрямки по зменшенню забруднення атмосфери, повітря, земельних та водних ресурсів.
10. Основні задачі життєдіяльності людства.
11. Умови створення та руйнування озонового слою.
12. Характеристика засобів колективного та індивідуального захисту.
13. Вичерпні ресурси та їх вплив на розширення виробництва країни.
14. Аналіз джерел природного та техногенного випромінювання.
15. Закон Вебера-Фехнера.
16. Характеристика матеріалів за ступенем їх загоряння
17. Розкрити зміст понять "страх", "розумний страх", "паніка".
18. Характеристика людини як елемента біосоціальної системи.
19. Вплив деяких психофізіологічних факторів на створення криміногенної обстановки, травматизму.
20. Біоритми - потенційне джерело індивідуального ризику наслідків.
21. Оцінка джерел природного та техногенного випромінювання.
22. Вплив біоритмів на травматизм і аварії в різних галузях господарства України.
23. Потенціальні джерела небезпеки праці та їх наслідків.
24. Оцінка само відновлювального потенціалу гідросфери.
25. Основні критерії ураження людини при забрудненні повітря шкідливими речовинами.
26. Захист населення при аваріях хімічно-небезпечних об'єктах
27. Оцінка впливу людини на вичерпні ресурси.
28. Характеристика атмосферної електрики, захисту від блискавки.
29. Організація життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.

30. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій

31. Умови праці. Класифікація за дією шкідливих і небезпечних факторів.
32. Закон України «Про охорону праці» та його основні положення
33. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» та його основні положення.
34. Кодекс цивільного захисту України та його основні положення.
35. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» та його основні положення.
36. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційної безпеки» та його основні положення.
37. Закон України «Про рівність прав і можливостей жінок і чоловіків» та його основні положення.
38. Міжнародні норми в галузі охорони праці. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативного забезпечення охорони праці. Солідарний принцип та суспільна думка як основа соціальної політики з охорони здоров'я і промислової безпеки.
39. Система управління охороною праці в галузі (на прикладі МВС України).
40. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій на підприємстві.
41. Мета та завдання розслідування нещасного випадку.
42. Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.
43. Розслідування та облік хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві.
44. Основні причини нещасних випадків, професійних захворювань та аварій.
45. Основні заходи щодо профілактики травматизму, хронічних професійних захворювань та аварій.
46. Дотримання вимог пожежної безпеки під час проектування, будівництва та реконструкції об'єктів у галузі права.
47. Закон України «Про охорону праці» та його основні положення
48. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» та його основні положення.
49. Кодекс цивільного захисту України та його основні положення.

50. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» та його основні положення.
51. Аналіз системи державного управління безпекою життєдіяльності. Поняття і предмет охорони праці в галузі.
52. Соціальне та економічне значення охорони праці.
53. Юридичне значення охорони праці
54. Об'єкт охорони праці, його компоненти, фази розвитку та будова.
55. Задачі в галузі охорони праці.
56. Евакуація персоналу на випадок пожежі.
57. Засоби гасіння пожеж. Особливості гасіння пожеж у бібліотеках , архівах.
58. Пожежна сигналізація та автоматизовані системи гасіння пожеж
59. Страхування від нещасного випадку та його значення.
60. Державний нагляд за станом охорони праці. Громадський контроль за станом охорони праці.
61. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва.
62. Вимоги безпеки до розміщення обладнання та утримання робочих місць.
63. Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони. Вимоги до засобів індивідуального та колективного захисту.
64. Особливості заходів електробезпеки на підприємствах галузі.
65. Вимоги безпеки до виробничих і допоміжних приміщень в галузі права.
66. Вимоги безпеки праці під час експлуатації систем опалення, кондиціонування та вентиляції приміщень.
67. Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі. Шкідливі фактори виробничих процесів та виробничого середовища.
68. Мікроклімат робочої зони.
69. Важкість праці: динамічні, статичні навантаження. Працездатність, втома.
70. Напруженість праці. Сенсорна, емоційна та інтелектуальна напруженість.